

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Michaela Kutelyová

Aktivizujúce metódy vo vyučovaní regionálnej výchovy s využitím IKT prostriedkov

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Banská Bystrica
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Michaela Kutelyová

Kontakt na autora: ZŠ s MŠ Štefana Žáryho, Družstevná 201, 976 33 Poniky
zsponiky@sponiky.sk

Názov OPS/OSO: Aktivizujúce metódy vo vyučovaní regionálnej výchovy s využitím
IKT prostriedkov

Rok vytvorenia OPS/OSO: 2014
VIII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: Mgr. Eva Jacková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

regionálna výchova, vyučovacie metódy, organizačné formy, aktivizácia, inovácia, tvorivosť, regionálny dejepis, regionálna literatúra

Anotácia

Táto osvedčená pedagogická odborná skúsenosť sa týka predmetu regionálna výchova a jej uplatnenia v školskom vzdelávacom programe. Zaoberá sa aplikáciou aktivizujúcich vyučovacích metód a inovatívnych organizačných foriem v edukácii. Poskytuje vyskúšané aktivity, upozorňuje na úskalia a nutné vylepšenia pri tvorbe tematických výchovno-vzdelávacích plánov a pri realizácii aktivít. Zameriava sa aj na využívanie informačno-komunikačných vzdelávacích prostriedkov. V ďalšej časti poskytuje edukačné materiály vytvorené priamo pre predmet regionálnej výchovy, či už samostatne, alebo vo vzťahu k iným predmetom.

OBSAH

ÚVOD	5
1 REGIONÁLNA VÝCHOVA	7
1.1 Obsah a poslanie regionálnej výchovy	7
1.2 Tematické výchovno-vzdelávacie plány	7
1.3 Možnosti vyučovania regionálnej výchovy v edukačnom procese.....	29
2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ K DIDAKTIKE REGIONÁLNEJ VÝCHOVY	30
2.1 Vyučovacie metódy	30
2.1.1 Klasické vyučovacie metódy.....	30
2.1.2 Aktivizujúce vyučovacie metódy	31
2.2 Inovatívne organizačné formy.....	35
2.2.1 Blokované vyučovanie	35
2.2.2 Projektové vyučovanie	35
2.2.3 Integrované tematické vyučovanie	35
3 IKT PROSTRIEDKY VO VYUČOVANÍ REGIONÁLNEJ VÝCHOVY	37
3.1 Interaktívna tabuľa	37
3.2 Skener, vizualizér	37
4 EDUKAČNÉ MATERIÁLY	39
ZÁVER	45
Zoznam bibliografických zdrojov	46
Zoznam príloh	46

ÚVOD

V uvedenej osvedčenej pedagogickej skúsenosti sme pozornosť zamerali na vyučovanie regionálnej výchovy na II. stupni základných škôl. Regionálna výchova v súčasnosti vystupuje ako voliteľný predmet v školských vzdelávacích programoch a jej zavádzanie je dobrovoľné a závisí od vedenia školy a zloženia pedagogického zboru, či si ju do programu aplikujú alebo nie. V prvej kapitole sa budeme venovať obsahu predmetu a tvorbe tematických výchovno-vzdelávacích plánov, ako aj zisteniam, ktoré sme po ich vyskúšaní objavili. Či už to boli nedostatky alebo pozitívne postrehy. Ďalej by sme chceli poukázať na význam regionálnej výchovy a jej široké uplatnenie v medzipredmetových vzťahoch, ako aj na význam pri rozvíjaní kľúčových kompetencií žiakov a ich osobnostného sociálneho rozvoja.

Keďže ide o kritickú vekovú kategóriu žiakov z hľadiska psychologického vývoja osobnosti (prevažne pubertálne obdobie 10 až 15 rokov), zamerali sme sa na tie metódy a formy vyučovania, ktoré neustále aktivizujú a pútajú pozornosť žiaka. Aj preto sa v druhej kapitole zaoberáme inovatívnymi organizačnými formami vyučovania a aktivizujúcimi metódami, pri ktorých sa žiak z pasívneho poslucháča mení na aktívneho činiteľa v edukačnom procese.

Súčasná doba poskytuje množstvo moderných technológií, s ktorými žiaci vedia neraz lepšie pracovať ako ich učitelia. Aby sa pedagóg nenechal zahanbiť žiakmi a aby ich nenudil, musí ovládať základnú obsluhu nielen počítača, ale i ďalších IKT prostriedkov. V tretej kapitole sme sa zamerali na tie, ktoré sa dajú vhodne využiť vo vyučovaní regionálnej výchovy. Aby vzdelávací proces prebiehal efektívne, poukážeme najmä na využitie interaktívnej tabule. V mnohých školách sa už s touto „pomôckou“ môžeme stretnúť, no jej využitie je rôzne a v mnohých prípadoch obmedzené len na základné použitie (písanie, reprodukcia videa atď.) Poukážeme teda na jej multifunkčnosť a efektívne využitie v prospech interakcie učiteľa so žiakmi.

Ďalšia, posledná kapitola obsahuje konkrétne vyskúšané aktivity. Aplikovali sme ich prevažne v ôsmom a deviatom ročníku. Poukážeme na možnosti vyučovania regionálnej výchovy ako samostatného predmetu so svojim jedinečným obsahom, aj ako na doplnkový predmet k prírodovedným predmetom (geografia, biológia) a k spoločenskovedným predmetom (slovenský jazyk a literatúra, občianska náuka, dejepis). Široká škála možností pri tvorbe obsahu tohto predmetu umožňuje pedagógovi vyučovať regionálnu výchovu v blokoch s danými predmetmi alebo uplatňovať medzipredmetové vzťahy formou projektového vyučovania. Pri aktivitách je vyjadrenie, či sa daná činnosť osvedčila a či sme danú aktivitu vhodne naplánovali (časová dotácia, veková kategória cieľovej skupiny a iné).

Vzhľadom na to, že učitelia sú usmerňovaní plánmi, ktoré majú aj svoju časovú predurčenosť, neraz zabúdajú na diagnostickú fázu vyučovacej hodiny, a teda na to, či si žiak učivo osvojil, či mu porozumel. Spätná väzba je pre učiteľa nenahraditeľná skúsenosť, no často na ňu zabúdame. Preto sme sa zamerali aj na túto zložku edukačného procesu a keďže tento predmet patrí do výchovnej oblasti, vytvorili sme také materiály a takú formu hodnotenia a klasifikácie žiakov, ktorá je pre nich nezvyčajná a zábavná. Spolupodieľajú sa na sebahodnotení a tým sa formujú ich osobnostné kľúčové kompetencie, ktoré si ako absolventi základných škôl nesú so sebou

d'alej do života. Pozornosť sme venovali aj tvorbe formulárov pre metodiku a spätnú väzbu. Ich vzory sme poskytli v prílohách. Veríme, že budú motivovať pedagógov. Buď k ich využitiu alebo k impulzu vytvoriť si vlastné, ideálne pre svoje predmety a potreby k nim sa viažuce.

Škola, ktorá si regionálnu výchovu aplikuje do štruktúry vzdelávacích predmetov, sa stáva jedinečnou a špecifickou. Môžeme povedať, že v konkurencii s inými školami je o krok vpred. Avšak len vtedy, ak sa vie aj prezentovať a pochváliť kvalitnými výstupmi žiakov a učiteľov.

1 REGIONÁLNA VÝCHOVA

1.1 Obsah a poslanie regionálnej výchovy

Regionálna výchova je vyučovací predmet, ktorý po poslednej školskej reforme zaviedlo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky (MŠ SR) do štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) ako prierezovú tému. Jej širokospektrálne obsahové zameranie umožňuje začlenenie do troch vzdelávacích oblastí:

- Človek a spoločnosť (dejepis, geografia, občianska náuka),
- Človek a príroda (biológia, fyzika, chémia),
- Umenie a kultúra (hudobná výchova, výtvarná výchova, výchova umením).

Podstata obsahu tohto predmetu spočíva v živom a hodnotnom hmotnom a nehmotnom kultúrnom dedičstve Slovenska. MŠ SR odporúča začleniť regionálnu výchovu ako prierezovú tému do obsahov jednotlivých predmetov. Keďže po reforme majú školy a ich učitelia možnosť prispôbiť až 30 % učiva v osnovách, niektoré školy sa podujali na to, že regionálnu výchovu zaradili do vlastného školského vzdelávacieho systému (ŠkVP) ako voliteľný predmet, čím sa špecifikovali na školu s rozšíreným vyučovaním regionálnej výchovy a tradičnej ľudovej kultúry. Štúdium aprobácie tohto predmetu zatiaľ nie je odborne umožnené a učitelia sa tak púšťajú do tvorby plánov a osnov podľa vlastného uváženia, možností, schopností a nadobudnutých vedomostí. Zakomponovanie regionálnej výchovy ako voliteľného predmetu do vyučovacieho procesu vyžaduje od učiteľa pomerne rozsiahle štúdium regionálnych prameňov, historických, prírodných a kultúrnych faktov a vedomostí o blízkej lokalite.

MŠ SR navrhlo tri oblasti, na ktoré sa môže učiteľ v rámci regionálnej výchovy ako prierezovej témy zamerať. Ide o tieto tematické celky:

- môj rodný kraj,
- objavujeme Slovensko,
- tradičná ľudová kultúra.

Ak však regionálna výchova vystupuje ako samostatný predmet, učiteľ si musí pripraviť podrobné, obsahovo bohaté, avšak nie veľmi náročné tematické výchovno-vzdelávacie plány (TVVP). Pritom musí dbať na to, aby obsiahol široké spektrum tém tohto jedinečného predmetu. Výchovnovzdelávacím cieľom by mal byť žiak uvedomujúci si svoju národnú identitu, hrdý na svojich predkov a zvelaďujúci tradície a kultúrne hodnoty svojho národa. Zvlášť v dnešnej dobe, kedy masovokomunikačné prostriedky vo veľkej miere deformujú postoj mládeže k životným hodnotám preferujúc materiálne hodnoty a konzumný spôsob života, sa oslabuje vzťah žiakov k prostrediu, v ktorom žijú. Ich uvedomenie si príslušnosti k istému územiu je minimálne a regionálna výchova je práve ten predmet, ktorý pomáha rozvíjať a upevňovať vzťah žiaka k svojmu okoliu, k regiónu, v ktorom vyrastajú. Len poznávaním svojej krajiny, jej histórie, kultúrnych a prírodných krás si človek môže vytvoriť vzťah k rodnej zemi, vážiť si ju a zvelaďovať.

1.2 Tematické výchovno-vzdelávacie plány

V plánoch, ktoré si pedagóg pripravuje na vyučovanie regionálnej výchovy by mali byť zastúpené nasledovné témy:

- domov – obec, mesto, región, kraj,
- prírodné hodnoty,

- kultúrne hodnoty,
- história krajiny,
- geografické začlenenie obce v kontexte krajiny,
- folklór, tradície, remeslá,
- ľudová slovesnosť a nárečie,
- významné osobnosti,
- pamätihodnosti a architektonické zvláštnosti.

Tematické výchovno-vzdelávacie plány sú v súčasnosti len orientačným dokumentovým materiálom, ktorý pedagóg usmerňuje v časovej a tematickej osnove daného predmetu pre daný školský rok. Vedenie škôl už nevyžaduje vypracovávanie plánov tak, ako to bolo kedysi. Odporúčame však, aby si učiteľ vytvoril podrobné plány, v ktorých uvedie nielen témy, časovú dotáciu pre ne a ciele, ale aj metódy, formy, potrebné pomôcky či iné poznámky. Ide o časovo náročnú aktivitu, avšak ak si učiteľ plány vypracuje takouto podrobnou formou, v priebehu školského roka bude mať o to menej roboty a vyučovacie hodiny budú zaujímavejšie a ich náplň bude efektívnejšia v prospech žiakov i učiteľa.

Všetky tematické celky by sa mali viazať ku konkrétnej obci či mestu, v ktorom žiaci vyrastajú, pretože len poznaním najbližšieho okolia sa vytvára u žiaka národná identita, ktorú ďalej šíri a prezentuje ako uvedomelý človek. Plány odporúčame vypracovať z hľadiska tematických okruhov tak, aby sa striedali rôzne oblasti, nie je vhodné zamerať sa napr. len na prírodné zaujímavosti či len na ľudovú kultúru. Ak má však škola podchytené vyučovanie regionálnej výchovy aj na prvom stupni, pedagóg druhého stupňa sa môže hlbšie zamerať na niektoré, jemu blízke tematické okruhy. Takýmto spôsobom sme vypracovali plán pre 8. ročník (nižšie uvedený), v ktorom sme sa zamerali na prírodnú stránku Slovenska a na najvyšší stupeň ochrany, teda na národné parky, po ktorých nasledovali chránené krajinné oblasti.

Pri tvorbe TVVP by mal pedagóg vychádzať najmä z kľúčových kompetencií, ktoré chce u žiaka rozvíjať. Nevyhne sa ani rozvíjaniu ďalších prierezových tém, ak napr. osobnostný a sociálny rozvoj, multikultúrna výchova, mediálna výchova či iné. Pri uplatňovaní metód a organizačných foriem je potrebné zamerať sa na to, aby žiak bol v popredí aktivít, aby nebol pasívny a aby tvoril, objavoval a túžil po poznaní. Tvorivosť je totiž jeden z najvýznamnejších faktorov, ktoré treba u žiakov rozvíjať a regionálna výchova je ideálnym predmetom na realizáciu kreatívnych aktivít. Žiaci druhého stupňa ZŠ sú jednou z najkritickejších skupín, ktoré majú problém s pozornosťou a sústredením sa. Prežívajú pubertálne obdobie, ktoré sprevádza bdelé snenie a ich záujem o vedomosti vzbudíme jedine tým, že správne zvolíme metódy a formy, ktoré budú založené na tvorivej činnosti. Tvorivosť je *„proces vytvárania nových a užitočných produktov a riešení a to pri aktivitách a úlohách, ktoré sú skôr heuristického ako algoritmickeho typu“* (Lokšová). Rozlišujeme objektívnu a subjektívnu tvorivosť. Pri objektívnej vznikajú diela, ktoré sú celospoločenským prínosom. Pri subjektívnej tvorivosti prichádza jednotlivec na niečo nové, avšak celospoločensky už dávno objavené. Je nutné si uvedomiť, že počas vzdelávacieho procesu žiaci objavujú produkty a tvoria riešenia, ktoré sú nové pre nich, nie pre spoločnosť, ide teda o subjektívnu tvorivosť a na to mnohí učitelia zabúdajú. Ak si toto učiteľ pri tvorbe plánov uvedomí a zostaví ich tak, že pri expozícii učiva využíva najmä aktivizujúce vyučovacie metódy a inovatívne organizačné formy, je na najlepšej ceste získať si dôveru žiakov, podnietiť ich samovzdelávanie a vzbudiť v nich túžbu po vedomostiach.

Tabuľka 1 Tematický výchovno-vzdelávací plán z regionálnej výchovy pre 8. ročník ZŠ

TVVP REV 8

Stupeň vzdelania	ISCED 2
Vzdelávacia oblasť	Človek a príroda
Predmet	Regionálna výchova
Počet hodín	33
Školský rok	2012/2013
Vyučujúci	Mgr. Michaela Kutelyová
Ročník	ôsmy

Časová dotácia		Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy/Formy Prierezové témy
M	H				
SEPTEMBER	1	Úvod do učiva regionálnej výchovy A Národné parky Slovenska NAPANT	Národné parky SK Národný park Nízke Tatry	-zopakovať nadobudnuté vedomosti a fakty z minulého ročníka, - pripomenúť a oživiť dôležité fakty o NAPANT-e	FLP Activ Studio Professional slepé mapy (SM) pracovné listy (PL)
	1				
	1				
OKTÓBER	1	Slovenský raj	Základná charakteristika, územné zaradenie (kraj, okres, regióny), ohraničenie a hraničné body, špecifiká, zaujímavosti. NP SLOVENSKÝ RAJ: Čingov, Podlesok, Dedinky, Hrabušice, Letanovce, Hornád, Hnilec, Kláštorisko, Tomášovský výhľad, Prielom Hornádu, Suchá Belá atď.	- vedieť umiestniť NP na slepej mape Slovenska, - poznať hraničné body, - poznať turisticky významné strediská v NP Slovenský raj, rokliny, tiesňavy, vodopády, jaskyne.	SM, PL, FLP, PPT BIO, GEO Časopis Krásy Slovenska
	1				
	1				

Časová dotácia		Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy/Formy Prierezové témy
M	H				
NOVEMBER	1	TANAP	TANAP: Západné Tatry+Roháče, Belianske Tatry. Štíty: Gerlachovský, Lomnický, Plesá: Štrbské, Popradské, Veľké Hincovo, Doliny: Veľká Studená, Kôprová, Tichá, Batizovská, Mengusovská, Furkotská a i.	- vedieť umiestniť NP na slepej mape Slovenska, - poznať hraničné body, - poznať turisticky významné strediská v TANAP-e, štíty, plesá, doliny, jaskyne.	SM, FLP, BIO, GEO, DEJ Časopis Krásy Slovenska online
	1				
	1				
DECEMBER	1	NP Muránska planina NP Veľká Fatra NP Malá Fatra	Charakteristika jednotlivých NP Ich geografické umiestnenie na mape Ich špecifiká, jedinečnosti	- vedieť umiestniť NP na slepej mape Slovenska, - poznať hraničné body, - poznať základnú charakteristiku týchto NP	SM, FLP, PL BIO, GEO
	1				
	1				

Časová dotácia		Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy/Formy Prierezové témy
M	H				
JANUÁR	1	NP PIENAP NP Poloniny NP Slovenský kras	Charakteristika PIENAP-u Charakteristika NP Poloniny Charakteristika NP Slovenský kras Ich geografické umiestnenie na mape Ich špecifiká a jedinečnosti	- poznať národné parky Slovenska, - vedieť ich umiestniť a nájsť na mape, - poznať ich jedinečnosti a špecifiká a zaujímavosti z histórie.	SM, FLP, PL GEO, BIO, DEJ, SJL
	1				
	1				
FEBRUÁR	1	B V srdci Slovenska Úvod do tematického celku B1 Prírodné zaujímavosti stredného Slovenska	CHKO Strážovské vrchy Kremnické vrchy CHKO Poľana	-poznať prírodné prostredie banskobystrického kraja z geografického a biologického hľadiska, - nájsť na mape jednotlivé pohoria a vedieť ich umiestniť v slepej mape, - poznať špecifiká jednotlivých pohorí a zaujímavosti o nich (povesti, čriepky z histórie atď.)	BIO, DEJ, GEO, SJL
	1				
	1				
	1				
	1				

Časová dotácia		Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy/Formy Prierezové témy
M	H				
MAREC	1	Prírodné zaujímavosti stredného Slovenska	CHKO Cerová vrchovina CHKO Štiavnické vrchy	-poznať prírodné prostredie banskobystrického kraja z geografického a biologického hľadiska, - nájsť na mape jednotlivé pohoria a vedieť ich umiestniť v slepej mape, - poznať špecifiká jednotlivých pohorí a zaujímavosti o nich (povesti, čriepky z histórie atď.)	SM, PL BIO, GEO, DEJ, SJL
	1				
	1				
APRÍL	1	B2 Kultúrne zaujímavosti stredného Slovenska	Kultúrne zaujímavosti Žilinský kraj Banskobystrický kraj	-poznať kultúrne prostredie banskobystrického kraja z hľadiska hodnôt svetového a národného dedičstva a cestovného ruchu, - nájsť na mape jednotlivé objekty a vedieť ich umiestniť v slepej mape, - poznať zaujímavosti o nich (povesti, čriepky z histórie, súčasný stav atď.)	SM, PL BIO, GEO, DEJ, SJL
	1				
	1				

Časová dotácia		Tematický celok Téma	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Metódy/Formy Prierezové témy
M	H				
MÁJ	1	B3 Technické zaujímavosti stredného Slovenska	Technické a múzejné zaujímavosti stredného Slovenska	- oboznámiť sa s pamiatkami stredného Slovenska ako sú zámky, hrady, kaštiele, múzeá, tajchy, - vedieť ich rozpoznať podľa obrázkov či podľa konkrétnej textovej charakteristiky, - poznávať územie konkrétne v teréne	Turisticko-poznávacia exkurzia CHKO Štiavnické vrchy Zážitkové učenie v prírodnom a historickom teréne
	1				
	1	Poznávanie stredného Slovenska v teréne			
	1				
JÚN	1	C Opakovanie	Poznatky z učiva REV 8	- zopakovať nadobudnuté vedomosti o Slovensku preberané počas šk. roka na hodinách regionálnej výchovy	PL, FLP, interaktívne testy
	1				
	1				

Riaditeľ školy chválil:

Dňa:

Vypracovala: Mgr. Michaela Kutelyová

Tabuľka 2 Tematický výchovno-vzdelávací plán z regionálnej výchovy pre 9. ročník ZŠ

TVVP REV 9

Stupeň vzdelania	ISCED 2
Vzdelávacia oblasť	Človek a príroda
Predmet	Regionálna výchova
Počet hodín	33
Školský rok	2012/2013
Vyučujúci	Mgr. Michaela Kutelyová
Ročník	deviaty

Mesiac	Týždeň	Počet hodín	Tematický celok/téma	Obsahový štandard	Pojmy	Výkonový štandard	Metódy / formy
IX.	1	1	1. Úvod do predmetu	Oboznámenie s pojmami	Región Výchova k vlastenectvu	Vytvárať a prehľbovať u žiakov pozitívny vzťah k rodnej zemi	Motivačný rozhovor
	2	1	Krajina Slovensko	Oboznámenie s rodnou krajinou z hľadiska regionálnej výchovy Slovenské NAJ	Krajina Štát Vlasť Územný celok Cestovný ruch Agroturistika	Viesť žiakov k triezvemu a uvedomelému lokálpatriotizmu Rozvíjať u žiakov vzťah k šíreniu vidieckej turistiky	Predvádzací zošit V programe ActivStudio Professional

	3	1	2. Slovensko a jeho členenie	Krajské členenie územia Slovenska	Kraj ako väčší územný celok	Spoznávanie Slovenska z hľadiska širšej členitosti Obohacovanie získaných vedomostí zážitkovou formou a inovatívnymi vzdelávacími prvkami	Rôzne typy máp Slovenska s územným členením na kraje www.regiony.eu
	4	1	2A Kraje Slovenska a ich jedinečnosti	Košický, Prešovský kraj	Charakteristika a špecifiká jednotlivých krajov	Podrobné poznávanie krajov smerované k dlhodobému záujmu a snahy žiakov o ich zveľad'ovanie, vylepšovanie, starostlivosť a ich ochranu	Ilustračné a slepé mapy Predvádzacie zošity Pracovné listy

X.	1	1	Kraje Slovenska a ich jedinečnosti	Banskobystrický kraj	Charakteristika a špecifiká jednotlivých krajov	— —	Ilustračné a slepé mapy Predvádzacie zošity Pracovné listy
	2	1	Kraje Slovenska a ich jedinečnosti	Žilinský, Trenčiansky kraj	Charakteristika a špecifiká jednotlivých krajov	— —	Ilustračné a slepé mapy Predvádzacie zošity Pracovné listy
	3	1	Kraje Slovenska a ich jedinečnosti	Nitriansky, Trnavský, Bratislavský kraj	Charakteristika a špecifiká jednotlivých krajov	— —	Ilustračné a slepé mapy Predvádzacie zošity Pracovné listy
	4	1	2B Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Región a regionálne členenie Slovenska	Región ako menší územný celok	Hlbšie, podrobnejšie a komplexnejšie vedenie žiakov k zdravému lokálpatriotizmu a uvedomenému vlastenectvu	Rôzne typy máp zamerané na regionálne členenie územia Slovenska

XI.	1	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Bratislava, Záhorie, Trnavsko, Podunajsko	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?
	2	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Dolné Pohronie a Poiplie Ponitrie	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?
	3	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Stredné Považie Horné Považie	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?

	4	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Tekov Hont Pohronie	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?
XII.	1	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Turiec Liptov Kysuce Orava	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?
	2	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Horehronie Podpoľanie	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?

	3	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Novohrad Gemer	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?
	4	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Spiš Abov Šariš	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?
I.	1	1	Regióny Slovenska a ich jedinečnosti	Horný Zemplín Dolný Zemplín	Charakteristika a špecifiká jednotlivých regiónov	Podrobné poznávanie jednotlivých regiónov	Predvádzacie zošity Spoločenské hry: Slovensko Junior Kde leží Kocúrkovo?

	2	1	Zhrnutie	Regióny: doplniť a upevniť získané vedomosti o regiónoch Slovenska	Región a jeho pozícia v kontexte väčších územných celkov	Vedieť nadobudnuté vedomosti uplatniť v komunikácii s okolím a prezentovať ich na úrovni uvedomelého občana Slovenska	Predvádzacie zošity Vedomostné kvízy
	3	1	2C Mikroregióny Slovenska a ich jedinečnosti	Mikroregionálne členenie Slovenska	Mikroregión Tvorba názvu mikroregiónov	Oboznámiť žiakov s hlbším členením územia Slovenska	Maľované mapy mikroregiónov internetové stránky
	4	1	Mikroregióny západného Slovenska – Bratislavský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Borina, Malacko, Pridunajsko	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
II.	1	1	Mikroregióny západného Slovenska Bratislavský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Záhorie, Povodie Moravy, Malokarpatský región	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov

	2	1	Mikroregióny západného Slovenska – Trnavský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Dolné Považie, Komplex, Bokem, Branč, Horný Žitný ostrov, Medzičilizie, Podunajsko-Dolnovážsko	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	3	1	Mikroregióny západného Slovenska – Trnavský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Nad Holeškou, Trstín-Horná Krupá-Bíňovce, Viesky, Dunaj	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	4	1	Mikroregióny západného Slovenska – Nitriansky kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	DRZ, Dolné Pohronie, Dolné Poiplie, Požitavie-Širočina, Stredné a dolné Poiplie, Podzoborské obce	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
III.	1	1	Mikroregióny západného Slovenska – Nitriansky kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Cergát-Váh, SOTDUM, Vekočem, Podtríbečské obce, Horné Obdokovce-Horné Štitáre-Čermany, Obce I. pásma EMO, Kvetnianka, CEDRON	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov

	2	1	Mikroregióny západného Slovenska – Nitriansky kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Bebrava, Svornosť, Združenie obcí, Thermál, Dolný Žitný ostrov, Západný Trábeč, Most priateľstva, Zdravý mikroregión, ZVT Hron, Tufová kopa-Biely kameň, Zobor	Oboznámiť sa s obcami západných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	3	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Trenčiansky kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Hippokrates, Veľká Javorina-Bradlo, Bošácka, Hornonitrie, Javorník, Medzihorie, Zdroje Bielych Karpát, PRES SKAN, Rokoš-Chotoma, Vlára-Váh, Javorina	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
IV.	1	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Trenčiansky kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Machnáč, Podhorie, Považský Inovec, Strážovské vrchy, Suchodolie, Bánovecko, Handlovská dolina, ZOMDA, Púchov, Pobebravie, Šípok, Uhrovská dolina, ZOHDMA, Bezovec	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	2	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Žilinský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	ZCR Dolných Kysúc, Baranec, Bytčianska kotlina, Horný Liptov, Javorníky-východ, Liptovská Mara, Belá, Ramža	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov

	3	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Žilinský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Orava-Babia Hora, Babia Hora, Biela Orava, ZCR Veľká Fatra, Dolný Liptov, Lietavské panstvo, ZCR Dolný Liptov-Ružomberok	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	4	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Žilinský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Terchovská dolina, Havran-Dolný Liptov, Horný Turiec, OrLi, Biela Orava, Stredný Liptov-Ekológ, Rajecká dolina, Turčianska Vážsko-Fatranská cesta	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
V.	1	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Banskobystrický kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	ADELA, Podpoľanie, Strehovská dolina, Novohradské Podzámčie, Blžská dolina, Čierny Hron, Dolný Gemer, Háj	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	2	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Banskobystrický kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Hlinické Pohronie, Hontianka, Hornohrad, Kľakovská dolina, Kokavsko, Konkordia, Kremnica a okolie, Kremnické vrchy-Východ	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov

	3	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Banskobystrický kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Krupinská planina, Magnezit, Malé Zlievce, Medveš, Muránska planina, Obručná, Palócska vrchovina, Pod Bučeňom, Poiplie, Pozdola Bystrice, Rimava Rimavica, Sinec, Sinec-Kokavsko, Sitno, Teplý vrch, Údolie Čebovského potoka	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	4	1	Mikroregióny stredného Slovenska – Banskobystrický kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Valická Dolina, Východný Hont, Žiarske Podhorie, Južné Sitno, Javor, Spoločenstvo Poiplia, Ekológ, Údolie Gortvy, Nová Baňa, Pri Velických jazerách, Pliešovská kotlina, Pod Panským dielom, Mikroregión pri Slanej, Turiec v Gemeri, Chopok-Juh, Rentar, Severné Podpoľanie, Starohorská dolina, Suchánska dolina, Pod Mutnom, Horehron, Ratková a okolie, Veľký potok-Ipeľ	Oboznámiť sa s obcami mikroregiónov stredného Slovenska	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov

VI.	1	1	Mikroregióny východného Slovenska – Košický kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Kecerovský, Dolný Spiš, Kras, Rudohorie, Slovenský raj-sever, Smižany Spišské Tomášovce, Štítnická dolina, Tarbucka, MR ZO (Bačkov, Dvorianky, Hriadky, Parchovany, Tušice, Vojčice), Ružín, Železiar, Domica, Čremošná, Slanský, Toryšský, Trojhoričie, Slovenský raj, Juh Šíravy, ZMO údolia Bodvy, Zádielska tiesňava, ZOČR Zemplínska Šírava, Časti Použia, Čierna Voda-Uh, Drahňov-Varhaňovce, Duša, Ekológ Olšava, Eko-Term-Turist, Hornád, Milož-Spiš, Borolo, Silická planina, Olšavský MR, Rovina, T-TNV-H-T-M-R, Údolie Kaňapty, Ochrana vôd Laborca, ZRT Dobšiná, Koromľa a okolie, Tokajské obce	Oboznámiť sa s obcami východných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
-----	---	---	--	--	--	--	--

	2	1	Mikroregióny východného Slovenska – Prešovský kraj	Jednotlivé mikroregióny, ich charakteristika a špecifiká	Čistá rieka Poprad, Laborecké združenie, Haľagoš, Levočské vrchy-Západ, Sedliská, Zelené Beskydy, Ekotorysa, Veľká Domaša, SOMUD-Uličská dolina, Spišský hrad-Podbranisko, SOMS Stráže, ZCR v Zamagurí, Horná Oľka, Topoľa, Beskyd, Beskyd vo Vyšnom Mirošove, Ladomirka, Makovica Svidník, Minčol, Ondava so sídlom v Duplíne, Pitná voda pre Pieniny, Domaša, Makovica, Prameň Hornádu a Čierneho Váhu, Poľana, Salvator, Levočské vrchy, Jedľa, Ľubovnianska, ZPRR Pienin a Zamaguria, Horná Torysa, Dolina Čergova, Čierna Hora, Údolie Ptavy	Oboznámiť sa s obcami východných mikroregiónov	Riadený rozhovor Didaktické hry Stránky obcí a mikroregiónov
	3	1	Zhrnutie	Opakovanie	Súhrn mikroregiónov, ich špecifiká, porovnanie	Zopakovať učivo 8. ročníka	Test
	4	1	Exkurzia	Potulky po Slovensku	Poznávací výlet	REV v teréne	Zážitkové učenie

Schválil:.....
 Vypracovala: Mgr. Michaela Kutelyová

V prvej tabuľke je plán pre 8. ročník, ktorý nadväzuje na učivo 7. ročníka. Oba boli zostavené pre regionálnu výchovu ako samostatný predmet. Jedinou nevýhodou pri realizácii tohto plánu je časová dotácia pre daný predmet. Ak by sa regionálna výchova posilnila z jednej hodiny týždenne na dve, mohli by sme tento plán plnohodnotne odučiť. Pochopiteľne, bolo by to zasa na úkor iných predmetov a je na vedení školy, ktoré predmety podporí. Netreba však regionálnu výchovu podceňovať len preto, že „je výchovou“. Druhá tabuľka zahŕňa pracovný plán regionálnej výchovy pre 9. ročník. Jeho obsah sa sústreďuje na doplňujúce a rozširujúce učivo geografie, keďže téma pre tento predmet v tomto ročníku je zameraná celoročne na Slovensko. Učiteľom geografie môže byť takáto forma obohacovania učiva veľkým prínosom, zvlášť ak oba predmety vyučuje v 9. ročníku ten istý učiteľ.

1.3 Možnosti aplikovanie regionálnej výchovy v edukačnom procese

Záleží len na vedení školy ako zväží rozdelenie hodinovej dotácie pre jednotlivé predmety. Samozrejme, že je potrebné pritom zohľadniť aprobácie pedagógov, úväzky a mnoho iných faktorov, ktoré ovplyvňujú zostavenie a smerovanie ŠkVP. Do úvahy prichádza niekoľko možností:

- samostatný predmet (regionálna výchova vystupuje v ŠkVP ako plnohodnotný predmet vzhľadom k ostatným, klasifikuje sa),
- doplnkový predmet (pre posilnenie prírodovedných či spoločenskovedných predmetov, napr. regionálny dejepis, regionálna geografia literárna regionalistika či iné, tiež vhodné klasifikovať),
- prierezová téma (obohacujúca obsah jednotlivých predmetov i mimoškolských akcií, vstupuje tak do vzdelávania i do výchovy, v tomto prípade sa samostatne neklasifikuje).

Jednoznačne môžeme potvrdiť, že najideálnejšie je podporiť a pozdvihnúť regionálnu výchovu na samostatný predmet. Najmä v súčasnej dobe, keď pociťujeme potrebu vniesť do mysli žiakov zdravý lokálpatriotizmus s perspektívou udržania mladej generácie v rodnej krajine. A to sa dá len vtedy, keď si mladí ľudia uvedomujú istú spolupatričnosť ku svojej rodnej krajine, poznajú jej hodnoty, vedia si ju vážiť a prezentovať.

2 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ K DIDAKTIKE REGIONÁLNEJ VÝCHOVY

Na efektívne vypracovanie TVVP je potrebné venovať podstatnú časť aj tvorbe metodiky a organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu. Ako sme už spomenuli, žiakov vekovej kategórie 10 až 15 rokov je pomerne náročné zaujať. Aj preto je nutné tému učiva podať žiakom tak, aby boli motivovaní a ich pozornosť neustále stimulovaná. Dosiahnuté výsledky v edukácii závisia od správneho rozhodnutia pedagóga aké metódy a formy použije, ako učivo žiakom predloží, ako aktivizuje ich činnosť, aby sa v čo najväčšej miere rozširovali ich poznatky a tvorivosť. Osvojovanie vedomostí ide oveľa ľahšie so zapojením tvorivých aktivít. A zároveň nadobudnuté vedomosti pomáhajú tvoriť na vyššej úrovni. Tým sa u žiaka rozvíjajú osobnostné vlastnosti, schopnosti a zručnosti, menia sa jeho postoje, napreduje, zdokonaľuje a pozdvihuje svoj intelektový potenciál.

2.1 Vyučovacie metódy

Výber vyučovacích metód závisí predovšetkým od:

- cieľov vyučovacej hodiny,
- obsahu preberaného učiva,
- vekových zvláštností žiakov,
- materiálneho vybavenia školy,
- schopností samotného pedagóga.

2.1.1 Klasické vyučovacie metódy

VYSVETĽOVANIE (VÝKLAD) – učiteľ jednoducho a zrozumiteľne oznamuje žiakom potrebné pokyny, údaje, podstatu pracovných úkonov, operácií, postupov, predmetov, javov a procesov, vnútorných vzťahov a súvislosti, príčin a dôsledkov. Ide o metódu, ktorá bola v minulosti dominantnou, no v súčasnosti je v modernom školstve viac v úzadí, pretože sa vyžaduje vyššia aktivita žiakov a ich zapojenie do vzdelávacieho procesu, nielen pasívne prijímanie nových informácií.

ROZPRÁVANIE – je živý, silne emocionálny spôsob výkladu. Je vždy konkrétne, názorné a založené na faktoch.

OPIS – učiteľ udáva konkrétne fakty a skutočnosti (napríklad opis pracovného náradia). Rozprávanie a opis sú tiež zo strany žiakov metódy pasívneho učenia a uprednostnený tu je direktívny prístup učiteľa.

ROZHOVOR – ide o riadený dialóg medzi učiteľom a žiakmi. Položením otázok učiteľ pomáha žiakom systematizovať nové učivo na základe ich doterajších vedomostí, dávať ich do nových súvislosti a vzťahov, ktoré vedú k ich riešeniu. Pri rozhovore učiteľ koordinuje dialóg tak, aby udržal potrebný didaktický cieľ.

DISKUSIA – komunikácia medzi učiteľom a žiakmi, ktorej podstatu tvorí výmena informácií a názorov medzi učiteľom a žiakmi na zvolenú tému. Formou diskusie sa rozvíjajú aj kľúčové kompetencie žiakov humanistického charakteru (asertívne správanie, empatia, spoločensky vhodná verbálna aj neverbálna komunikácia). Diskusia môže prebiehať aj priamo len medzi žiakmi (učiteľ len v nutnom prípade vyhrotených emócií pri prezentovaní odlišných názorov vstúpi do dialógu).

Aj napriek tomu, že ide o klasické metódy, kde je očividný direktívny prístup učiteľa, nemôžeme na tieto metódy zabúdať a odporúčame ich stále používať, zavádzať do edukačného procesu a striedať s inovatívnymi metódami.

K ďalším klasickým metódam patria demonštratívne metódy, pozorovanie, práca s textom, laboratórna práca či iné. Uplatňujú sa viac v prírodovedných predmetoch, preto sa im nebudeme podrobnejšie venovať.

2.1.2 Aktivizujúce vyučovacie metódy

Hlavné funkcie aktivizujúcich metód sú nasledovné:

- vzbudzujú záujem žiakov o učenie,
- v každej fáze vyučovacej hodiny udržiavajú pozornosť žiakov,
- podporujú zážitkové učenie a intenzívne prežívanie, myslenie a konanie,
- vo veľkej miere podporujú a rozvíjajú poznávacie procesy žiakov.

PROBLÉMOVÁ METÓDA – učiteľ predostrie problémovú úlohu, predkladá žiakom také úlohy, ktoré obsahujú pre nich neznáme vedomosti a spôsoby činnosti, motivuje a usmerňuje ich pri hľadaní spôsobov a prostriedkov riešenia úlohy.

HEURISTICKÁ METÓDA – ide o tvorivú metódu, jej názov je odvodený z gréckeho slova heurka. Ide o Archimedov výkrik, keď učinil jeden zo svojich objavov a znamená *našiel som, objavil som*. Podstatou tejto metódy je to, že žiaci sami objavujú neznáme skutočnosti. Mali by však vychádzať z reálnych životných situácií, ktoré sú žiakom blízke a mali by ich podnecovať k hľadaniu ďalších poznatkov, prípadne k ďalšiemu štúdiu.

Pri heuristickej a problémovej metóde postupujeme v podstate rovnako, no problémová metóda si vyžaduje viac spolupráce a koordinácie zo strany učiteľa. Pri heuristickej metóde žiaci môžu pracovať viac samostatne.

INSCENAČNÁ METÓDA – inak povedané aj metóda hrania sociálnych rolí. Je síce náročná na čas a prípravu, ale veľmi vhodná na rozvíjanie ideálnych spôsobov správania sa a konania. Žiaci sa rozdelia do skupín a podľa pokynov hrajú svoje roly, a stvárňujú ich rôznym spôsobom, či už verbálne, obsahovo alebo afektívne. Odporúča sa určiť aj postavy pozorovateľov, ktorí sú popri účinkujúcich pasívnymi členmi aktivity. Túto metódu sme využili pri projektovej činnosti na tému CK Ôsmak.

DITOR – jeden z typov heuristickej metódy, kde jednotlivé iniciály vyjadrujú algoritmus, podľa ktorého žiaci postupujú v činnosti:

- D – definuj problém,
- I – informuj sa o probléme,
- T – tvor riešenie,
- O – ohodnot' riešenie,
- R – realizuj riešenia.

BRAINSTORMING – z anglického výrazu ide doslovne o búrku mozgu. V slovenčine je najvýstižnejší pojem zhlukovanie. Je to metóda riešenia problémov aktívnou skupinou žiakov prostredníctvom nových nápadov a myšlienok v tvorivej atmosfére formou voľnej diskusie na určitú tému. Pointou je vymyslieť čo najviac originálnych rozmanitých asociácií, ktoré sa vynoria v hlavách žiakov pri určenom hesle. Učiteľ tak zistí, čo už žiaci o danom pojme vedia, a teda do akej miery im je známy uvedený jav. To

mu pomôže zvoliť následné tempo pri ďalšom vysvetľovaní. Zároveň sa nápady žiakov stávajú tematickou niťou pre ďalší priebeh vyučovacej hodiny. Podstatnou podmienkou pri realizácii brainstormingu je nekritizovať nápady žiakov, nehodnotiť ich myšlienky, ani vtedy, ak málo alebo vôbec nesúvisia s prvotným heslom.

BRAINWRITTING – písomná verzia brainstormingu, pri ktorej sa daný problém rieši v skupine, zapisuje sa na papier, ktorý ďalej koluje. Na záver prebieha vyhodnotenie formou diskusie aj s aktívnym zapojením pedagóga.

GORDONOVA METÓDA – vychádza z brainstormingu. Jej autor William John Gordon však kritizuje túto metódu, pretože hľadanie množstva riešení považuje za povrchné. Pedagóg má nastoliť problém a diskusiou viesť zúčastnených k hľadaniu jedného jediného riešenia, ktoré je najoriginálnejšie a najideálnejšie.

PHILIPS 66 – pointa metódy je v tom, že šesť účastníkov v skupine diskutuje 6 minút o probléme na zadanú tému. Potom vedúci skupiny hovoria riešenia a diskutujú o riešeniach. Problém má rozšíriť poznatky žiakov. Metóda učí rýchlo produkovať a rozhodovať sa, cvičí tvorivosť, zdokonaľuje medzilidské vzťahy, sociálne schopnosti, lebo má dôjsť k spoločnému riešeniu.

HOBO METÓDA – ide o rozšírenie metódy Philips 66 s tým rozdielom, že ide o samoštúdium a realizuje sa nasledovne:

- príprava problémov,
- predloženie problémov na výber,
- samoštúdium problémov,
- skupinová diskusia,
- spoločná diskusia.

V poslednom piatom bode hovorcovia skupín prednesú závery, ale aj pochybnosti a ťažkosti.

TEZAURUS – metóda vypracovania oporných slov, bodov, schém, projektov. V súčasnosti veľmi efektívna metóda, ktorá učí:

- a) robiť si výpisky z rozsiahlych textov,
- b) robiť si oporné body, kľúčové slová, hlavné myšlienky pre vyjadrenie myšlienky k niečomu,
- c) systematizovať oporné body, slová a postupy do celkov.

CINQUAIN – motivačná metóda, ktorá vzbudí u žiakov záujem o tému. Pôvod slova je vo francúzštine, kde cinq znamená päť a ide o tvorbu 5-versej básne, ktorej postup je nasledovný:

1. verš: 1 slovo, podstatné meno,
2. verš: 2 slová (opis témy), prídavné mená,
3. verš: 3 slová (vyjadrenie činnosti), slovesá,
4. verš: 4 slová (vyjadrenie pocitu),
5. verš: 1 slovo (synonymum témy).

INSERT METÓDA – (*Interactive Notting System for Effective Reading and Thinking* – Interaktívny poznámkový systém pre efektívne čítanie a myslenie). Je to učebný postup, ktorý pomáha žiakom zostať pri čítaní textu aktívnymi. Je to metóda na sledovanie

porozumenia textu. Počet znakov, ktoré žiaci používajú, býva rôzny v závislosti od ich veku, vospelosti, účelu čítania a ich skúsenosti so znakovým systémom. Obsahuje základné 4 znaky, ktoré si aktívny čitateľ zaznačuje na okraj textu. Nie je však nutné označovať každú myšlienku textu. Znak by mal odrážať vzťah k vybranej informácii vo všeobecnosti. Ide o metódu kritického myslenia, ktorá je obľúbenou a vhodnou metódou aj pri rozvíjaní čitateľskej gramotnosti. Učiteľ si môže znaky voľne dopĺňať alebo vynechávať. My uvádzame 5 znakov, ktoré sa nám pozitívne osvedčili.

Daná myšlienka je čitateľovi známa, pozná jej obsah.

Daná informácia nie je v súlade s našim poznaním.

Daná myšlienka je pre nás nová informácia.

Daná informácia je nejasná, nezrozumiteľná.

Daná informácia je zaujímavá a chceme vedieť viac.

Ďalšie metódy, ktoré rozvíjajú čitateľskú gramotnosť a uplatnia sa aj vo vyučovaní regionálnej výchovy sú: čítanie s otázkami vo dvojiciach, čítanie s predvídaním, vyhľadávanie kľúčových slov, metóda cielených otázok. Sú veľmi dôležitou zložkou vo vyučovaní všeobecne, pretože učia žiakov pracovať s textom, rozumieť mu a čerpať z neho potrebné informácie.

DIDAKTICKÁ HRA – jedna z najstarších a najefektívnejších metód vo vyučovaní. Využívame ju však minimálne, pri všetkých povinnostiach na ňu zabúdame. Pritom si treba uvedomiť, že učenie hrou je najpríjemnejší a najuvoľnenejší spôsob prijímania informácií, získavania poznatkov a osvojovania si zručností. Didaktická hra aktivizuje žiakov v najvyššej miere. Spontánne sa do nej zapájajú a v neposlednom rade sa v nich rozvíja prosociálne cítenie, empatia, asertivita, ale aj zdravá súťaživosť a cieľavedomosť. Hra má relaxačný a zábavno-poučný charakter. Je najlepšou formou aktívneho oddychu a ideálne dopĺňa edukačný proces. Vo vyučovaní regionálnej výchovy je zvlášť vhodné aplikovať práve didaktické hry.

Nasledujúce metódy sú náročnejšie a slúžia viac učiteľovi na formulovanie a tvorbu edukačnej zložky vyučovacej hodiny.

BLOOMOVA TAXONÓMIA – metóda, ktorú vytvoril Benjamin Samuel Bloom so svojimi spolupracovníkmi. Pozostáva z aktívnej činnosti žiaka založenej na rozvíjaní kognitívnej, (teda poznávacej) roviny, psychomotorickej roviny (rozvíjanie zručností) a afektívnej roviny (rozvíjanie emocionálnej stránky a postojov žiaka). Má 6 stupňov:

- zapamätanie,

- porozumenie,
- aplikácia,
- analýza,
- syntéza,
- hodnotiace myslenie.

TRIZ – (*Tvorčeskoje rešenije izobratel'skych zadač* – kreatívne riešenie objaviteľských zadaní). Ide o metódu, ktorá sa ešte nedostala do povedomia pedagogickej obce tak, ako doteraz uvedené inovatívne metódy. Jej názov pochádza z ruštiny a autorom je Genrich Saulovič Altšuller. Pôvod má skôr vo vedeckom bádání, kde je potrebné uplatniť konštruktivistický prístup. Má 4 etapy:

1. systematická kontrola a spresnenie prvej formulácie problému,
2. analytické štádium riešenia problému,
3. operačné štádium riešenia problému,
4. syntetické štádium riešenia problému.

Odporúčame túto metódu len pedagógom zaniateným v prírodovedných predmetoch, pretože jej preštudovanie vyžaduje istú náročnosť a jej pretransformovanie do školského prostredia ešte neprebehlo na takej úrovni, aby bolo pochopenie tejto metódy v súčasnosti samozrejmosťou.

IDEALS – (Ideal Design of Effective and Logical Systems), ide o zlepšenie starých systémov alebo projektovanie nových. Má 10 realizačných krokov, podľa ktorých sa postupuje:

1. Definovanie funkcie systému.
2. Popísanie teoretického, maximálneho a ideálneho systému – hľadanie možností priblíženia sa.
3. Zbieranie informácií o všeobecných a podobných systémoch.
4. Prezentovanie rozličných verzií modifikujúcich ideálny systém.
5. Výber optimálnych verzii (hodnotenie).
6. Sformulovanie možného systému, ktorý je relatívne realizovateľný.
7. Dôkladná analýza sformulovaného systému.
8. Skúšanie a výskum nového systému, jeho overovanie.
9. Realizácia systému.
10. Ustálenie systému, porovnanie s požadovanými funkciami, ideálom, poučenie sa pre riešenie v budúcnosti.

SYNEKTIKA – metóda založená na porovnávaní. Analógiou predmetov, pojmov a javov, ktoré na prvý pohľad spolu nesúvisia, objavujeme spoločné znaky, nachádzame podobnosti i odlišnosti. Pri tejto metóde vzniká množstvo originálnych nápadov. Analogický myšlienkový proces nie je deťom vzdialený natoľko ako iné myšlienkové postupy a operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia), preto je vhodné túto metódu často zapájať do vyučovacieho procesu, najmä pri vysvetľovaní nových pojmov a javov (od známych faktov a informácií sa dostávajú k novým, zatiaľ nepoznaným vedomostiam).

Prínosom týchto vyučovacích metód do výchovno-vzdelávacieho procesu pedagóg aktivizuje žiakov, z pasívnych poslucháčov robí aktívnych členov, funkčnou súčasťou edukácie. Pedagóg stráca rolu direktívneho vodcu a stavia žiakov do pozície

spolupracovníkov, stávajú sa rovnocennými členmi, pričom pedagóg sa stáva koordinátorom edukačného procesu.

2.2 Inovatívne organizačné formy

Pre ideálnu realizáciu moderného vyučovania a zavádzania inovatívnych vyučovacích metód do edukačného procesu je vhodné obmieňať aj organizačné formy vzdelávacieho procesu. Klasická vyučovacia hodina (45 minút) je aj v súčasnosti prevládajúcou organizačnou formou. Zadefinujeme si niektoré pojmy organizačných foriem, ktoré sú preferované v modernom výchovno-vzdelávacom procese. Blokové a projektové vyučovanie sme uplatňovali vo vyučovaní regionálnej výchovy a obe formy sa ukázali ako veľmi vhodné. Integrované tematické vyučovanie je jednoduchšie aplikovať na I. stupni ZŠ, pretože organizácia vyučovania si nevyžaduje toľko organizačných zmien ako na II. stupni ZŠ, kde učia rôzni učitelia rôzne predmety.

2.2.1 Blokové vyučovanie

Ide o výchovno-vzdelávaciu činnosť, ktorá sa organizuje do iných časových úsekov ako je klasická 45-minútová vyučovacia hodina. Väčšinou ide o dlhšie časové úseky, preto sa vyžaduje striedanie činností a použitých metód. Pedagóg by si mal pripraviť na vyučovací blok presný časový rozpis naplánovaných aktivít a sprievodný metodický list (prípravu učiteľa). Vhodné je kombinovať regionálnu výchovu s literatúrou, dejepisom, geografiou, výtvarnou i hudobnou výchovou. Tu sa konkretizujú aj medzipredmetové vzťahy a žiaci tak nachádzajú súvislosti, ktoré im dovtedy boli neznáme. Ak spájame do blokov viac ako dva predmety, odporúčame potom väčšie časové rozpätie blokov alebo celodenné tvorivé dielne. Tu sa efektívne uplatní aj zážitkové učenie, ktoré je nenahraditeľnou formou získavania poznatkov a osvojovania zručností.

2.2.2 Projektové vyučovanie

ide o cieleň, presne stanovený priebeh vzdelávania. Vyžaduje náročnosť na čas a prípravu pedagóga, avšak optimálne naplánovaná koncepcia projektu zabezpečí samostatnú činnosť žiakov a pedagóg sa stáva radcom, koordinátorom žiakov v projektovej činnosti. Projektové vyučovanie využíva rôzne formy, metódy, prostriedky, časové rozvrhnutie činností, je preto náročné na prípravu, ale z hľadiska nenúteného osvojovania si vedomostí žiakmi veľmi efektívne a vnútorne motivujúce. Zároveň vedie žiakov k samostatnosti a cieľavedomosti.

2.2.3 Integrované tematické vyučovanie

jedna z najmladších a najmodernejších koncepcií vzdelávania. Jej autorkou je Susan Kovaliková. Podstatou je kombinácia rôznych vyučovacích stratégií a postupov a aplikácia medzipredmetových vzťahov s uplatnením prierezových tém na základe hlavnej témy, buď ročníkovej alebo mesačnej, podľa naplánovanej organizácie ITV. Má svoju schému, podľa ktorej sa riadi pedagóg vo výchovno-vzdelávacom procese a štruktúru rozdelenia tém a podtém. Tu je vhodným prostriedkom na znázornenie tejto štruktúry práve pojmová mapa, ktorú definujeme ako najvhodnejšiu vizuálnu prezentáciu základných pojmov viazaných na preberané učivo – tému. Usmerňuje pedagóga v procese vzdelávania a žiakom dáva prehľad a jasnú predstavu o podstate

preberaného učiva. Jednotlivé mesačné témy podávajú informáciu o kľúčovom učive a žiaci sa s ním oboznamujú cez aplikačné úlohy. V závere ITV sa žiaci stotožnia s vedomosťami a zručnosťami natoľko, že ich vedia aj prakticky využiť.

Vo všetkých uvedených organizačných formách sa ideálne aplikuje skupinové a kooperatívne učenie. Niekedy stačí žiakov rozdeliť do dvojíc, niekedy je výhodnejšie tvoriť väčšie skupiny. Všetko závisí od cieľov, obsahu, prostriedkov a metód, ktoré chce pedagóg využiť pri vyučovacej jednotke. Rozdelenie žiakov do skupín sa má pozitívny sociálny aspekt, pretože vedie žiakov k spolupráci, asertivite i empatii.

3 IKT PROSTRIEDKY VO VYUČOVANÍ REGIONÁLNEJ VÝCHOVY

3.1 Interaktívna tabuľa

Interaktívnu tabuľu môžeme definovať ako didaktický prostriedok, ktorý zefektívňuje priebeh vyučovania. Inými slovami je interaktívna tabuľa „vstupno-výstupné zariadenie, ktoré slúži na jednej strane na zadávanie príkazov počítaču, na druhej strane na dynamické zobrazovanie obsahov jednotlivých predmetov vo vyučovacom prostredí.“ (Frühaufová) Z hľadiska použitia môžeme interaktívnu tabuľu definovať ako multifunkčné zariadenie umožňujúce využívať viacero nástrojov, funkcií, prepojení a iných efektívnych činností. Aby sme lepšie definovali a popísali jednotlivé funkcie interaktívnej tabule, zameriame sa na konkrétny typ – na Promethean. Pre prácu s ktorýmkoľvek typom tabule potrebujeme počítač/notebook a softvér dodávaný k danému typu tabule. Základnou zložkou tohto softvéru je predvádzací zošit pozostávajúci z ľubovoľného počtu stránok. Nenahraditeľnou zložkou pri tvorbe vlastných stránok je knižnica, v ktorej sú mnohé objekty použiteľné pre konkrétne vyučovacie predmety. Knižnicu je možné dopĺňať, obmieňať či zdieľať s inými používateľmi. K interaktívnej tabuli Promethean je kompatibilný softvér Activstudio Professional, ktorý má už v súčasnosti viacero verzií. Neoddeliteľnou súčasťou softvéru je základný panel, ktorý je funkčne podobný aj s inými typmi interaktívnych tabúľ a im prináležiacim softvérom. Na základnom paneli sa vyskytujú rôzne ikonky, ktoré predstavujú širokú škálu nástrojov a efektov. Práve tie obohacujú a dopĺňajú tabuľu na multifunkčné médium. Zo základných nástrojov najčastejšie používame: nástroj výberu

(kurzor myši) , pero , zvýrazňovač , gumu , tlačidlo návratu k predošlej akcii , tlačidlo tvorby textu , nástroj rolety (clony) , vyplnenie pozadia textu .

Písať sa dá na tabuľu priamo perom, ale pri tvorbe predvádzacích zošitov uprednostníme verziu tlačných písmen, aby to pôsobilo ako pevne daný predpísaný súbor, s ktorým môžeme neskôr podľa potrieb pracovať.

3.2 Skener, vizualizér

Skener – zariadenie slúžiace na prenos grafickej informácie do elektronickej podoby, kde sa následne môže upravovať a inak spracovávať. V podstate slúži na zdigitalizovanie fotografií.

Vizualizér – je moderné zariadenie, ktoré nahrádza ešte nedávno používané meotary (spätné projekory). Umožňuje snímanie a projekciu obrázkov, textu, 3D objektov, mikroskopických objektov, dokumentov, uloženie obrazu do pamäti (vrátane pamäti počítača), zmrazenie, otočenie obrázkov atď. V súčasnosti ešte máloktorá škola môže tvrdiť, že v jej materiálnom vybavení sa vyskytuje vizualizér, preto poukážeme na možnosť využiť niektoré jeho funkcie aj bez samotného vizualizéra.

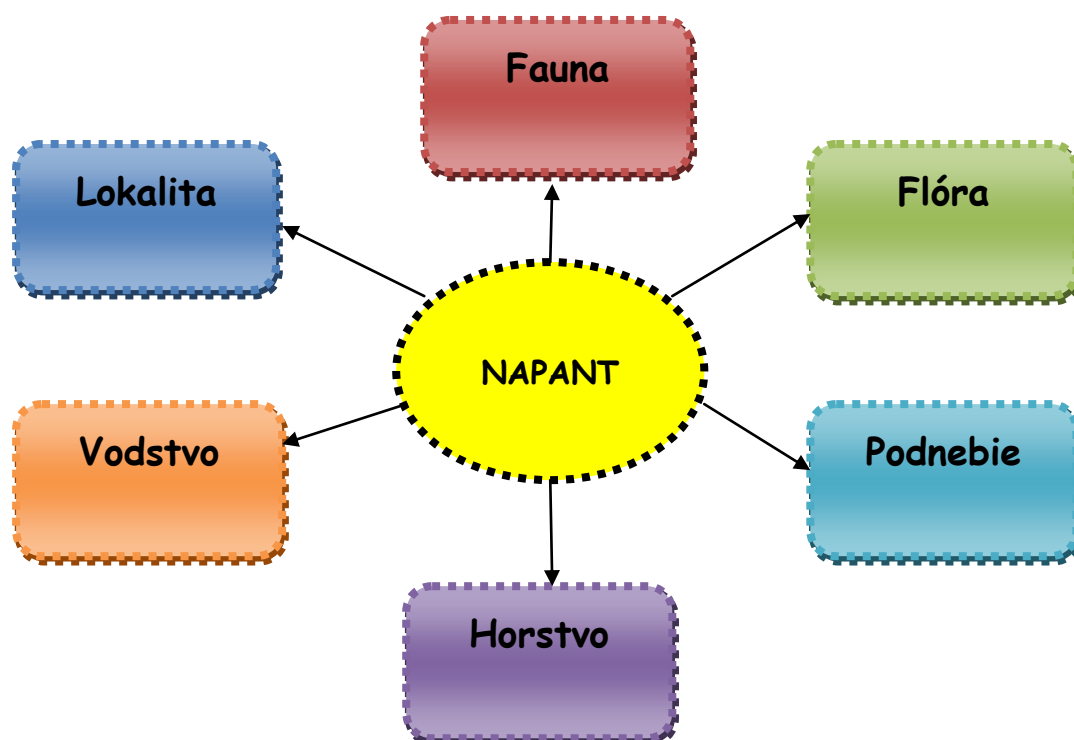
Oba spomenuté prístroje: skener i vizualizér môžeme jednoducho nahradiť klasickým digitálnym fotoaparátom alebo súčasným mobilným telefónom s funkciou fotoaparátu. Nasnímaný obrázok alebo dokument stiahneme do počítača buď cez kábel s USB-portom alebo ešte jednoduchšie – cez Bluetooth bezdrôtové pripojenie (väčšina mobilov a

počítačov túto funkciu podporuje). Ďalej si obrázok alebo dokument môžeme vhodne upraviť a prispôbiť podľa potrieb edukačného procesu. Takéto spracovanie tlačených dokumentov je vhodné pri pracovných listoch alebo cvičení zo vzorových ukážok z učebníc, ktoré nemajú žiaci k dispozícii a inak by sme ich kopírovali úmerne počtu žiakom, teda strácali čas a nešetrili papier, farbu v tlačiarňi atď. Takto zdigitalizovaný materiál je vhodný aj pre prácu s interaktívnou tabuľou alebo vložením do prezentácie či iným spôsobom.

4 EDUKAČNÉ MATERIÁLY

V poslednej kapitole uvádzame návrhy edukačných materiálov, ktoré by mali pedagógom poslúžiť ako inšpiračný zdroj vo vyučovaní regionálnej výchovy. Snažili sme sa ponúknuť také vzory a metodiku k nim, aby boli zrozumiteľné všetkým pedagógom bez ohľadu na úroveň ich digitálnych schopností. Návrhy sme orientovali na každú fázu vyučovacej hodiny (motivačnú, expozičnú, fixačnú, diagnostickú, klasifikačnú). Využili sme niektoré horeuvedené aktivizačné vyučovacie metódy a zaviedli rôzne organizačné formy.

Zamerali sme sa na nám najbližší národný park Nízke Tatry, ktorý vystupoval ako samostatné učivo v TVVP pre 7. alebo 8. ročník ZŠ. Pri každej aktivizujúcej metóde, ktorá mení i formu a celkový priebeh klasickej vyučovacej hodiny, odporúčame pedagógom vopred si vypracovať metodický list (v podstate príprava na hodinu, avšak nie striktné predpísaná, len ako osnova aktivít, výstupov, použitých metód a foriem). Vzor uvádzame v prílohe. Tento metodický list je nastavený tak, aby vyhovoval všetkým pedagógom, či už na I. alebo II. stupni ZŠ a pre akúkoľvek organizačnú formu vyučovania. Akékoľvek položky môže pedagóg podľa svojich potrieb vynechať, alebo naopak doplniť. My sme uvedený metodický list prispôbili hore spomenutej aktivite o NAPANT-e. Ešte pred vypracovaním metodického listu a naplánovaním aktivít odporúčame pedagógom vytvoriť si pojmovú mapu. Učiteľ si tak sám vytvorí prehľadnú štruktúru tematického celku.

Pojmová mapa môže fungovať len ako pracovný materiál pre pedagóga, ale môže ju poskytnúť aj žiakom, aby sa vedeli orientovať v pojmoch, ktoré sú im už známe a ktoré nie.

Tabuľka 3 Metodický list k tematickému celku NAPANT

PREDMET:		ROČNÍK:	
Regionálna výchova		7. – 8. ročník	
TEMATICKÝ CELOK: Národné parky Slovenska TÉMA: Národný park Nízke Tatry – NAPANT		VZDELÁVACÍ CIEĽ: - oboznámiť žiakov s národným parkom, poznávať ho podrobne Výchovný cieľ: - viesť k láske a úcte k vlasti a rodnej krajine - vážiť si prírodu a chrániť ju	
CIELE:	METÓDY:	POPIS:	VÝSTUP:
- žiaci zisťujú, čo už vedia o pojme NAPANT	Bublínkový brainstorming (zhlukovanie)	Na plagáte je v strednej bublinke heslo NAPANT, žiaci dostanú štítky, na ktoré napíšu formou uvedenej metódy akékoľvek asociácie k nemu. Potom ich polepia do prázdnych bublínok a na záver si ich spoločne prečítame. Bez akéhokoľvek hodnotenia.	Plagát polepený štítkami.
- predstaviť žiakom základné informácie o uvedenom národnom parku žiakom	Výklad (koordinované čítanie pripraveného textu)	Žiaci pozorne počúvajú text obsahujúci informácie o národnom parku (všeobecné info, fauna, flóra, podnebie)	(Text stiahnutý a skrátený zo stránky www.turistika-online.sk)
- uvedomiť si základné poznatky o NP	Samoštúdium Insert	Žiaci dostanú text a následne si ho samostatne čítajú a značia doňho fakty pomocou uvedenej metódy, potom ich zaznačujú do vopred pripravenej tabuľky.	Pracovné listy s textom Tabuľka na značenie faktov metódy INSERT
- žiaci poznávajú fakty známe i menej známe, triedia si ich a hodnotia	Didaktická hra Kúty	V kútoch sú plagáty so značkami metódy INSERT, žiaci do nich postupne zapisujú svoje fakty podľa toho, ako si ich rozdelili.	Diskusia a argumentácie, v ktorých si žiaci spolu s učiteľom navzájom vysvetľujú fakty (najmä ? - *)
- uvedenie si ďalších faktov o NAPANT-e (geog. lokalizácia na mape, hraničné body atď.)	Fixačné metódy Obrázky Slepé mapy Kvízy Testy	Formou otázok, ktoré žiaci pripravia na lístky a následne ich učiteľ zozbiera a spracuje do elektronickej podoby. Otázky sa vytlačia na farebný papier podľa náročnosti (vopred stanovená žiakmi)	e-stránky o turistike Projektová úloha: „Cestovná kancelária ÔSMAK pozýva“

V motivačnej fáze žiaci metódou bublinkového brainstormingu vymenúvajú heslá, názvy, pojmy, myšlienky, ktoré v nich asociuje zadaný pojem NAPANT. Najprv svoje nápady zapíšu na štítky a tie potom prilepia na spoločný plagát.

Obrázok 1 Metóda brainstormingu v motivačnej fáze

Prameň: vlastný návrh

Potom sa metódou INSERT žiaci venujú textu, ktorý dostane každý na lavicu a nasleduje samostatná práca, počas ktorej žiaci čítajú text a potrebné vetu, slová, slovné spojenia značia do tabuľky.

Národný park Nízke Tatry (NAPANT)	
Rozloha:	728,4 km ²
Rok vyhlásenia:	1978
Základná charakteristika	
Masív Nízkych Tatier je po Vysokých Tatrách najvýznamnejším geografickým a relatívne vysoko ekologickým stabilným celkom Slovenska. Nízke Tatry predstavujú mohutnú horskú klenbu, ktorá sa tiahne zo západu na východ v dĺžke takmer 100 km. Národný park Nízke Tatry je u nás najväčším chráneným územím.	
Nízke Tatry ako geomorfologicky jednotný celok z hľadiska geologickej stavby patria k dvom odlišným pásmam centrálnych Západných Karpát.	
Západná Ďumbierska časť patrí k pásmu jadrových pohorí. Východná Kráľohoľská časť k veporskému pásmu. Rozhranie medzi týmito dvoma celkami sleduje priebeh tzv. čertovickej línie. Sedlo Čertovica teda delí pohorie na časť Ďumbiersku na západe a Kráľohoľskú vo východnej časti.	

Obrázok 2 Ukážka textu o národnom parku

Prameň: <http://www.turistikaonline.sk/index.php?m=napant>

Tabuľku pre metódu INSERT využívame v dvoch podobách: tabuľku bez popisu odporúčame žiakom, ktorí už prácu metódou INSERT poznajú a majú osvojené značky a ich význam, tabuľku s popisom odporúčame používať, ak sa žiaci oboznamujú s prácou metódou INSERT a dovtedy, kým nemajú osvojený význam značiek. V prípade žiakov s vývinovými poruchami učenia odporúčame stále používať tabuľku s popisom, aby si kedykoľvek mohol žiak pripomenúť význam značky (zvlášť preto, že ide o samostatnú prácu a nebolo by vhodné vyrušovať ostatných žiakov). Obe tabuľky uvádzame v prílohách

Takýmto spôsobom môžeme postupovať pri oboznamovaní sa s ďalšími národnými parkmi, pri fixácii učiva je vhodné využívať slepé mapy, ktoré sa dajú ľahko stiahnuť z internetu alebo skopírovať či naskenovať z didaktických pomôcok pre predmet

geografie. Zároveň sa dá stále kúpiť šablóna Slovenska, ktorú si žiaci môžu prekresliť do zošita. Je to ideálna pomôcka vo vzdelávaní.

Aby nešlo o tzv. suché memorovanie, odporúčame využívať didaktické hry, kvízy, súťaže či spoločenské hry o Slovensku, ktorých je na trhu v dnešnej dobe už dosť veľa (Slovensko Junior, Kde leží Kocúrko, Poznáš Slovensko?, Putovanie po Slovensku). Ide o vedomostné hry, ktoré by však na bežnom vyučovaní zabrali veľa času, preto je vhodné si ich pravidlá upraviť. Zvlášť hracie kartičky z hry Kde leží kocúrko sú vhodné na aktivity zamerané na orientáciu na mape. Sú na nich mestá, obce alebo turistické zaujímavosti. Žiaci si nakreslia hranice Slovenska na veľkú plochu bieleho papiera alebo kartónu, učiteľ ich rozdelí do potrebných skupín. My sme žiakov rozdelili na dve skupiny – chlapci a dievčatá, aby hra bola zároveň aj zábavou. Vyťahovali si kartičky z kôpky a umiestňovali ich na slepej mape podľa toho ako predpokladali ich polohu. Na opačnej strane kartičky si mohli skontrolovať svoje umiestnenie, pretože sú tam podrobnejšie informácie o danej lokalite (kraj, GPS súradnice, zaznačenie na mape).

V diagnostickej a klasifikačnej fáze hodiny odporúčame zapojiť žiakov do spolupráce hodnotenia. Dá sa to takou formou, že si pripraví otázky k danému národnému parku. Náročnosť otázky si určia žiaci sami, pedagóg ich môže pri tom vhodne usmerňovať. Pri dostatočnom množstve otázok ich učiteľ vytlačí na farebný papier a to tak, že podľa náročnosti otázky zvolí farbu. Inšpirovať sa môže turistickým značením:

- žltá farba – ľahká otázka,
- zelená farba – stredne ľahká otázka,
- modrá farba – ťažšia otázka,
- červená otázka – náročná otázka.

Vytlačené otázky môžeme zalaminovať. Stanú sa tak vhodnou učebnou pomôckou do budúcnosti aj pre ďalšie ročníky. Po spoločnej dohode sú žiaci klasifikovaní z daného tematického celku. Môžete zvoliť takúto formu: odpoveď žiaka bude klasifikovaná buď zo 6 žltých otázok alebo 4 zelených, alebo 2 modrých alebo jednej červenej. Červené otázky by mali obsahovať aj nejakú úlohu, napr. umiestniť na mape správne hraciu kartičku atď.

Obrázok 3 Ukážka súboru otázok

Prameň: vlastný návrh

Pri projektovej úlohe „Cestovná kancelária *ÔSMAK* pozýva“ je vhodné žiakov rozdeliť do skupín, najlepšie do dvojíc, maximálne trojíc. Ak ide o projektovú úlohu, potrebné je uviesť si etapy projektovej úlohy:

- úvodná fáza,
- realizačná fáza,
- prezentačná fáza,
- hodnotiacia fáza.

Vzhľadom na to, že sa v dnešnej dobe zabúda na sebahodnotenie, do úzadia sa dostáva jeho vyjadrenie k vlastnej práci, vytvorili sme hodnotiaci hárok, kde je priestor aj na jeho názor:

Tabuľka 4 Hodnotiaci hárok

MENO:	TRIEDA:	ROČNÍK:
ÚLOHY, KTORÉ SOM SPLNIL/A:		
MÔJ KOMENTÁR K SPLNENÝM ÚLOHÁM:		
ÚLOHY, KTORÉ SOM NESPLNIL/A:		
DÔVODY: PREČO SOM ICH NESPLNIL/A:		
NABUDÚCE SI DÁM POZOR NA:		
VYJADRENIE UČITEĽA:		

Ďalšou vhodnou formou skúšania a klasifikovania sú testy. Výhodou je i to, že sa dnes dajú vypracovať tak, aby ich žiaci riešili online, či už cez program Hot Potatoes alebo cez výhodnú freeware (bezpoplatkovú) verziu na internetovej stránke <http://software.zocek.cz/?Cesta=/txt/test/stahnout.php&SubM=Test>. Inštalácia tohto programu je veľmi jednoduchá a je k dispozícii na danej stránke, preto sa jej venovať nebudeme. Výhodou online testov je aj vyhodnotenie (bodové, percentuálne či klasifikačným stupňom) podľa uváženia pedagóga. V prílohách 5 až 7 uvádzame vlastné návrhy testov vypracovaných pre daný program.

Pri práci s interaktívnou tabuľkou môžeme používať rôzne materiály, či už z powerpointovej prezentácie, z internetu, či vlastné. Výhodou je už spomenutá

multifunkčnosť tabule, ktorá nám umožňuje vytvorené predvádzacie zošity použiť v každej fáze vyučovacej hodiny. Žiaci sú aktivizovaní rôznymi nástrojmi a efektmi tabule, napr. zakrytím textu pomocou clony a jej postupným odkrývaním alebo efektom kocky, kedy žiaci hodia virtuálnou kockou a vyberú si jednu zo šiestich otázok, odpovedia na ňu a následne prebehne spätná väzba tak, že vyplní pozadie otázky inou farbou a ukáže sa mu správna odpoveď. Okrem textových otázok môžeme využiť práve interaktivitu tohto IKT prostriedku a vložiť aj vizuálny alebo zvukový súbor. Tie môžeme vybrať priamo v knižnici softvéru interaktívnej tabule alebo priamo nahráť z internetu, prípadne čerpať z vlastných zdrojov (viac v prílohe 8). Interaktívnu tabuľu môžeme vhodne využiť pri tvorbe didaktických hier (doplňovačiek, osemsmeroviek, puzzle skladačiek a iných). Žiaci sa pritom spoločne hrajú nevedomujúc si, že sa vlastne učia.

Uvedené aktivity dokazujú, že regionálna výchova ako vyučovací predmet poskytuje množstvo alternatív pri práci so žiakmi. Pri ich realizácii sa nám potvrdila zlá skúsenosť s časom. Keďže sme aktivity prezentovali a odučili na hodinách regionálnej výchovy, ktorá vystupuje v našom ŠkVP ako samostatný predmet, dalo sa to s istým časovým omeškaním stihnúť v priebehu niekoľkých vyučovacích hodín. Osvedčilo sa nám však blokové vyučovanie, kedy sme spájali regionálnu výchovu s inými predmetmi (geografia alebo výtvarná výchova). Blok trval 90 minút a vykonalo sa viac práce počas tejto formy organizácie. Výhodou je aj to, že žiaci počas bloku spájajú informácie z viacerých predmetov, hľadajú súvislosti a lepšie si tak osvojujú danú tému.

ZÁVER

V práci sme sa zamerali na uplatnenie regionálnej výchovy v školskom vzdelávacom systéme. Cieľovou skupinou boli žiaci II. stupňa ZŠ, preto sme našu pozornosť sústredili najmä na inovatívne prvky vo vzdelávaní a na efektívne zapojenie žiakov do aktivít. Navrhli sme spôsoby ako tvoriť tematické výchovnovzdelávacie plány tak, aby dané témy boli adekvátne veku percipientov, teda žiakov. Uviedli sme aj teoretické východiská pre vhodné využitie a kombinovanie vyučovacích metód. Zrealizované aktivity sme dokumentovali podrobným popisom, ktorý by mal byť zrozumiteľný a použiteľný v rôznych variáciách. Uviedli sme aj vzorové materiály, ktoré sú funkčné aj pre iné predmety.

Z pohľadu inovácie výchovno-vzdelávacieho procesu, zavádzania netradičných organizačných foriem a aktivizujúcich vyučovacích metód sme sa zamerali aj na vylepšenia v oblasti podporných edukačných materiálov s cieľom využiť moderné informačno-komunikačné technológie. Veríme, že tu poskytnuté návrhy budú podnetom pre pedagógov pri tvorbe vlastných didaktických pomôcok.

Regionálna výchova si zaslúži plnohodnotné postavenie v systéme vyučovacích predmetov, a to na akomkoľvek stupni vzdelávania. Čímskôr si žiak ako vyvíjajúca sa osobnosť uvedomí svoju spolupatričnosť k národu a svoju kultúrnu identitu, tým lepšia budúcnosť čaká nás všetkých. Aj preto by sme vzťah k rodnej krajine mali rozvíjať aj formou vyučovania regionálnej výchovy na školách.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. BRESTENSKÁ, B. a kol. 2010. Premena školy využitím informačných a komunikačných technológií. Elfa, Košice. 2010 ISBN: 9788080861438
2. FRŮHAUFOVÁ, E. a kol. 2010. Využitie informačných a komunikačných technológií v predmete slovenský jazyk a literatúra pre základné školy. Elfa, Košice. 2010 ISBN: 9788089568215
3. HARAUSOVÁ, H. 2011. Ako aktivizujúco vyučovať odborné predmety. MPC, Bratislava. 2011 ISBN: 9788080523961
4. LOKŠOVÁ, I. 1999. Pozornosť, motivácia, relaxácia a tvorivosť detí ve škole. Portál, Praha. 1999 ISBN: 807178205X.
5. PETLÁK, E. 2004. Všeobecná didaktika. IRIS, Bratislava. 2004 ISBN: 8089018645
6. TUREK, I. 2008. Didaktika. Iura edition, Bratislava. 2008. ISBN 9788080781989.
7. ZELINA, M. 1996. Stratégie a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa. IRIS, Bratislava. 1996 8096701346

Internetové zdroje

8. Národný park Nízke Tatry [online]. turistikaonline.sk, [cit. 11.4.2014]. Dostupné na <http://www.turistikaonline.sk/index.php?m=napant>
9. Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra [online] statpedu.sk, [cit. 4.4.2014]. Dostupné na <http://www.statpedu.sk/sk/Statny-vzdelavaci-program/Statny-vzdelavaci-program-pre-1-stupen-zakladnych-skol-ISCED-1/Prierezove-temy/Regionalna-vychova.alej>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Metodický list

Príloha 2 Tabuľka k metóde INSERT bez popisu

Príloha 3 Tabuľka k metóde INSERT s popisom

Príloha 4 Hodnotiaci hárok

Príloha 5 Test NAPANT

Príloha 6 Test NP Slovenský raj

Príloha 7 Test V srdci Slovenska

Príloha 8 Ukážka listu predvádzacieho zošita k interaktívnej tabuli

Príloha 1 Metodický list

PREDMET:		ROČNÍK:
TEMATICKÝ CELOK:		TÉMA:
CIELE:		ORGANIZAČNÁ FORMA:
VÝCHOVNÝ:	VZDELÁVACÍ:	
VYUČOVACIE METÓDY:		POMÔCKY, PRÍLOHY:
OČAKÁVANÝ VÝSTUP:		
POPIS ČINNOSTI:		FORMA HODNOTENIA:

Príloha 2 Tabuľka k metóde INSERT bez popisu

✓	+	-	?	*

Príloha 3 Tabuľka k metóde INSERT s popisom

 toto som vedel	 toto je nové pre mňa	 s týmto nesúhlasím	 tomuto nerozumiem	 toto ma zaujíma

Príloha 4 Hodnotiaci hárok

MENO:	TRIEDA:	ROČNÍK:
ÚLOHY, KTORÉ SOM SPLNIL/A:		
MÔJ KOMENTÁR K SPLNENÝM ÚLOHÁM:		
ÚLOHY, KTORÉ SOM NESPLNIL/A:		
DÔVODY: PREČO SOM ICH NESPLNIL/A:		
NABUDÚCE SI DÁM POZOR NA:		
VYJADRENIE UČITEĽA:		

1. Čo znamená skratka NAPANT?

- a) nápadné nonstop Tesco
- b) národný park Nízke Tatry
- c) národný papierový novozélandský tovar

2. NAPANT rozdel'ujeme na:

- a) d'umbiersku a krivánsku časť
- b) krivánsku a kráľ'ovohol'skú časť
- c) d'umbiersku a kráľ'ovohol'skú časť

3. Ďumbiersku a kráľ'ovohol'skú časť NAPANT-u rozdel'uje:

- a) Fačkovské sedlo
- b) Sedlo Čertovica
- c) Ohnište

4. Typickými živočíchmi žijúcimi v Nízkych Tatrách sú:

- a) medveď hnedý, rys ostrovid, vydra riečna, vlk dravý
- b) rys ostrovid, šimpanz učennivý, vydra riečna
- c) medveď hnedý, svišť vrchovský, tuleň, orol skalný

5. Endemit je:

- a) živý organizmus žijúci len v Nízkych Tatrách
- b) najnovší typ MP3 prehrávača
- c) živý organizmus žijúci len na určitom území

6. Najvyšší vrch Nízkych Tatier je:

- a) Kriváň
- b) Ďumbier
- c) Chopok

7. Z rastlinných organizmov v NAPANT-e nenájdeme:

- a) ihličnaté stromy
- b) porasty kosodreviny
- c) kaktusy a sukulenty

8. Ktoré mestá a obce územne patria k NAPANT-u?

- a) Brezno, Trebišov, Banská Bystrica, Malacky
- b) Banská Bystrica, Brezno, Liptovský Hrádok, Telgárt
- c) Brezno, Liptovský Mikuláš, Poprad, Poniky, Zvolen

9. Biodiverzita je:

- a) druhová rôznorodosť živých organizmov (rastlín a živočíchov)
- b) druhová rôznorodosť húb a lišajníkov
- c) vyhynutý druh potočnej ryby

1. NP Slovenský raj sa rozkladá v kraji:

- a) Prešovskom
- b) Trnavskom
- c) Košickom

2. NP Slovenský raj vznikol v roku:

- a) 1978
- b) 1988
- c) 2011

3. V logu NP Slovenský raj je kvetina:

- a) kosatec bezlistý
- b) fialka dvojfarebná
- c) poniklec slovenský

4. Vyvieranie vody s rôznou intenzitou je typické pre:

- a) rieku Hnilec
- b) Občasný prameň
- c) Hranovnicke pleso

5. Glac a Geravy sú:

- a) kaňony
- b) potoky
- c) planiny

6. Rieky pretekajúce Slovenským rajom sú:

- a) Hnilec, Hornád
- b) Hornád, Hron
- c) Topľa, Hnilec

7. Turistické východisko do tiesňav nájdeme:

- a) v Kláštorsku, v Čingove a v Podlesku
- b) v koryte rieky Hornád
- c) 100 m od Okienkového vodopádu

8. Najnavštevovanejšou tiesňavou v Slovenskom raji je:

- a) Kláštorská roklina
- b) Zejmarská roklina
- c) Suchá Belá

NP Slovenský raj je charakteristický:

- a) vysokými štítmami
- b) plesami
- c) roklami a tiesňavami

1. Tajch je:

- a) jazero vybudované na rekreáciu
- b) jazero vybudované pre potreby baníkov
- c) rybník slúžiaci výlučne rybárom

2. Kostol sv. Matúša sa nachádza:

- a) v Zolnej
- b) v Dolnej Mičinej
- c) v Čeríne

3. Najväčší hradný areál na Slovensku predstavuje:

- a) Soví hrad
- b) hrad Čabrad'
- c) Pustý hrad

4. Pancierový vlak sa nachádza:

- a) v Slovenskej Ľupči
- b) vo Zvolene
- c) v Hronseku

5. Lesnícky skanzen sa nachádza v doline:

- a) Kôprovskej
- b) Tichej
- c) Vydrovskej

6. Budova slúžiaca na zvolávanie baníkov do baní je:

- a) Klopačka
- b) Kalvária
- c) Barbakan

7. Kláštor v Hronskom Beňadiku spravovali:

- a) františkáni
- b) benediktíni
- c) jezuiti

8. Turzov dom sa nachádza v Banskej Bystrici:

- a) na Námestí slobody
- b) na Námestí Ludvíka Svobody
- c) na Námestí SNP

9. Artikulárne kostoly sú postavené prevažne z:

- a) dreva
- b) mramoru
- c) betónu

OPAKOVANIE

HOĎ SI KOCKOU

1. Ako nazývame jazero vybudované pre potreby baní?	2. Symbol ktorého národného parku je na obrázku?
3. V ktorej doline sa nachádza Lesnícky skanzen?	4. Kto je autorom textu tejto hudobnej ukážky?
5. Najväčší hradný areál na Slovensku predstavuje:	6. Čo znázorňuje štátny znak Slovenska?

OPAKOVANIE

HOĎ SI KOCKOU

1. Ako nazývame jazero vybudované pre potreby baní? TAJCH	2. Symbol ktorého národného parku je na obrázku? NAPANT-u
3. V ktorej doline sa nachádza Lesnícky skanzen? VYDROVSKÁ DOLINA	4. Kto je autorom textu tejto hudobnej ukážky? Milan Lasica
5. Najväčší hradný areál na Slovensku predstavuje: PUSTÝ HRAD	6. Čo znázorňuje štátny znak Slovenska? DVOJKRÍŽ NA TROJVRŠÍ

